

Funkcie ($D(f)$, f^{-1} , $g \circ f$).

1. Určte definičný obor funkcií:

$$f_1(x) = \ln(\sqrt{x-2} - \sqrt{4-x})$$

$$f_2(x) = \sqrt{2 \cos x} - \sqrt{3}$$

$$f_3(x) = \arcsin \frac{x+2}{x-1}$$

$$f_4(x) = \frac{x}{\ln(x^2-1)}$$

$$f_5(x) = \frac{x}{\ln(3-x)} + \ln(4x-x^2).$$

2. Určte definičný obor funkcie a zistite, či je f párna alebo nepárna.

a) $f(x) = \frac{x}{\sqrt{4-x^2}}$,

b) $f(x) = \frac{4}{1+\sqrt{x^2-4}}$.

3. Určte $D(f)$ a nájdite inverznú funkciu k funkcii f .

a) $f(x) = \pi + \arcsin(2x+1)$,

b) $f(x) = \sqrt{\ln(x+1)}$

4. Dané sú funkcie f a g . Určte definičné obory a obory hodnôt funkcií f a g . Nájdite také zúženie funkcie f , aby existovala zložená funkcia $g \circ f|_A$ a určte ju.

a) $f(x) = \frac{x+2}{x-1}$, $g(x) = \sqrt{1-x^2}$,

b) $f(x) = \frac{x}{x+1}$, $g(x) = \ln(x-2)$,

c) $f(x) = x^2 - x - 1$, $g(x) = \arccos x$.

Výsledky.

1. $D(f_1) = (3, 4)$, $D(f_2) = \bigcup_{k \in \mathbb{N}} \langle -\frac{\pi}{6} + 2k\pi, \frac{\pi}{6} + 2k\pi \rangle$, $D(f_3) = (-\infty, -\frac{1}{2})$, $D(f_4) = (-\infty, -\sqrt{2}) \cup (-\sqrt{2}, -1) \cup (1, \sqrt{2}) \cup (\sqrt{2}, \infty)$, $D(f_5) = (0, 2) \cup (2, 3)$.

2.a) $D(f) = (-2, 2)$, nepárna, 2.b) $D(f) = (-\infty, -2) \cup (2, \infty)$, párna.

3.a) $D(f) = \langle -1, 0 \rangle$, $f^{-1}(x) = \frac{1}{2}(-\sin x - 1)$,

3.b) $D(f) = (0, \infty)$, $f^{-1}(x) = e^{x^2} - 1$.

4.a) $A = (-\infty, -\frac{1}{2})$, $(g \circ f|_A)(x) = \sqrt{1 - \left(\frac{x+2}{x-1}\right)^2}$,

4. b) $A = (-2, -1)$, $(g \circ f|_A)(x) = \ln\left(\frac{-x-2}{x+1}\right)$,

4. c) $A = \langle -1, 0 \rangle \cup \langle 1, 2 \rangle$, $(g \circ f|_A)(x) = \arccos(x^2 - x - 1)$.

Limity a derivácie funkcií.

1. Vypočítajte limity v krajných bodoch definičného oboru a načrtnite graf funkcie.

a) $f(x) = \frac{1}{1+e^{\frac{1}{x}}}$,

b) $f(x) = \frac{x}{x^2+x-2}$,

c) $f(x) = \frac{1}{\ln(1-x)}$.

2. Vypočítajte limity funkcií.

a) $\lim_{x \rightarrow -2} \frac{x+2}{x^2+x-2}$.

b) $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{\cos 2x}{x^2-1}$.

c) $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{\sin 2x}{\sqrt{x}}$.

d) $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{\sqrt{x^2+1}+x}{\sqrt{x+3}}$.

e) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sqrt{x+4}-2}{\sin 5x}$.

f) $\lim_{x \rightarrow a} \frac{\sin 3x}{x}$, $a = 0, \infty$

g) $\lim_{x \rightarrow \infty} (\sqrt{x+4} - \sqrt{x})$.

h) $\lim_{x \rightarrow \pi} \frac{(x-\pi)^2}{\operatorname{tg} 2x}$.

3. Zistite $D(f)$, množinu bodov, v ktorých je f spojitá a množinu bodov, v ktorých \exists derivácia f . Vypočítajte f^{-1} .

a) $f(x) = \frac{\sin x - \cos x}{\sin x}$,

b) $f(x) = (x^2 - 2x) e^x \ln x$,

c) $f(x) = \frac{(x+1)e^x}{x}$,

d) $f(x) = \sqrt{x^2 + 2x - 35}$,

e) $f(x) = \operatorname{arctg} \sqrt{x^2 + 4}$,

f) $f(x) = \operatorname{arctg} \frac{1}{\sqrt{x}}$,

g) $f(x) = \frac{\ln(x^2+1)}{\sqrt{x}}$.

Výsledky.

1a) $\lim_{x \rightarrow -\infty} f(x) = 1/2$, $\lim_{x \rightarrow \infty} f(x) = 1/2$,

$\lim_{x \rightarrow 0^+} f(x) = 0$, $\lim_{x \rightarrow 0^-} f(x) = 1$,

1b) $\lim_{x \rightarrow 1^+} f(x) = \infty$, $\lim_{x \rightarrow 1^-} f(x) = -\infty$,

$\lim_{x \rightarrow -2^+} f(x) = \infty$, $\lim_{x \rightarrow -2^-} f(x) = -\infty$,

$\lim_{x \rightarrow \infty} f(x) = 0$, $\lim_{x \rightarrow -\infty} f(x) = 0$,

1c) $\lim_{x \rightarrow 1^-} f(x) = 0$, $\lim_{x \rightarrow -\infty} f(x) = 0$,

2a) $-1/3$, 2b) 0 , 2c) 0 , 2d) ∞ , 2e) $1/20$,

2f) 3 , 0, 2g) 0 , 2h) 0

3a) $D(f) = D(f') = \mathbb{R} \setminus \{k\pi, k \in \mathbb{Z}\}$, $f'(x) = \frac{1}{\sin^2 x}$,

3b) $D(f) = D(f') = (0, \infty)$, $f'(x) = e^x [(x^2 - 2) \ln x + \frac{1}{x}]$,

3c) $D(f) = D(f') = \mathbb{R} \setminus \{0\}$, $f'(x) = \frac{e^x(x^2+x-1)}{x^2}$,

3d) $D(f) = (-\infty, -7) \cup (5, \infty)$, $D(f') = (-\infty, -7) \cup (5, \infty)$ $f'(x) =$

$\frac{x+1}{\sqrt{x^2+2x-35}}$, 3e) $D(f) = D(f') = \mathbb{R}$, $f'(x) = \frac{x}{(x^2+5)\sqrt{x^2+4}}$,

3f) $D(f) = D(f') = (0, \infty)$, $f'(x) = \frac{1}{2\sqrt{x}(x+1)}$,

3g) $D(f) = D(f') = (0, \infty)$, $f'(x) = \frac{2\sqrt{x}}{x^2+1} + \frac{\ln(x^2+1)}{2x\sqrt{x}}$.

4a) $t: y - 2 = -(x - 3)$, $n: y - 2 = (x - 3)$, 4b) $t: y = -x$,

$n: y = x$, 4c) $t: y = -x$, $n: y = x$.

1. Nájdite rovnicu dotyčnice a normály ku grafu funkcie v bode $(a, f(a))$.

a) $f(x) = \frac{1}{x-2} + 1, a = 3$

b) $f(x) = e^{-x} \cos 2x, a = 0.$

c) $f(x) = e^{x^2} \ln(1-x), a = 0.$

2. Vyšetrite monotónnosť a nájdite lokálne extrémny funkcie.

a) $f(x) = x^4 - 18x^2 + 9,$

b) $f(x) = \frac{x}{x^2 - x - 2},$

c) $f(x) = e^{(x^2+1)},$

d) $f(x) = \frac{x}{\ln x}.$

3. Nájdite asymptoty funkcie.

a) $f(x) = x - \arctg x,$

b) $f(x) = \frac{x^3}{x^2 - x - 2},$

c) $f(x) = (x+3)e^{-x-1},$

d) $f(x) = \frac{\ln(1-x)}{2x}.$

4. Vypočítajte limity

a) $\lim_{x \rightarrow -1} \frac{x^5 + 1}{x^4 - 1}$

b) $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x^2 + x - 3}{e^x}$

c) $\lim_{x \rightarrow \infty} x \sin \frac{1}{x}$

d) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{x^2 \cos \frac{1}{x}}{\sin x}$

e) $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x + \cos x}{x - \cos x}$

f) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\ln(1 + \sin x)}{\sin 4x}$

g) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{xe^x - x}{\ln(1 - x^2)}$

5. Vypočítajte limity

a) $\lim_{x \rightarrow -\infty} (x+1)e^x$

b) $\lim_{x \rightarrow 0^+} \sqrt{x} \ln x$

c) $\lim_{x \rightarrow 0^+} (\cotg x - \frac{1}{x})$

d) $\lim_{x \rightarrow 0} (\cos x)^{\cotg^2 x}$

6. Vyšetrite priebeh funkcie a načrtnite jej graf ($D(f)$), nulové body, spojitosť, párnosť, nepárnosť, periodičnosť,

asymptoty, intervaly monotónnosti, konvexnosti a konkávnosti, lokálne extrémny, inflexné body, graf obor hodnôt)

a) $f(x) = x^3 - 3x$

b) $f(x) = \frac{\ln x}{x}$

c) $f(x) = x - 1 + \frac{1}{x+1}$

d) $f(x) = \frac{x}{1+x^2}$

e) $f(x) = \frac{1}{1-x^2}$

f) $f(x) = \frac{e^x}{x+1}$

g) $f(x) = x - 2\arctg x$

h) $f(x) = (x+2)e^{-x}.$

Výsledky: 1a) $t: y - 2 = -(x - 3), n: y - 2 = (x - 3),$
 1b),c) $t: y = -x, n: y = x.$ 2a) na $(-\infty, -3)$ a $(0, 3)$ klesajúca, na $(-3, 0), (, \infty)$ rastúca, ostré l.min. $f(-3) = f(3) = -72,$ o.l.max. $f(0) = 9;$ b) Na $(-\infty, -1), (-1, 2), (2, \infty)$ klesajúca, lokálne extrémny nem. c) na $(-\infty, 0)$ kles., na $(0, \infty)$ rast., $f(0) = e$ o.l.min., d) na $(0, 1), (1, e)$ kles., na (e, ∞) rast., $f(e) = e$ o.l.max., 3a) $y = x - \frac{\pi}{2} v \infty, y = x + \frac{\pi}{2} v - \infty,$ 3b) $y = x + 1 v - \infty, x = 2, x = -1,$ 3c) $y = 0 v \infty,$ 3d) $y = 0 v - \infty, x = 1,$ 4a) $-\frac{5}{4},$ b) 0, c) 1, d) 0, e) 1 (nie je možné použiť L'Hospitalovo pravidlo!), 3f) $\frac{1}{4},$ 3g) $-1,$ 5a) 0, 5b) 0, 5c) 0, 5d) $e^{-\frac{1}{2}}.$ 6a) $D(f) = R,$ nepárna, na $(-\infty, -1)$ a $(1, \infty)$ rastúca, na $(-1, 1),$ klesajúca, o.l.min $f(1) = -2,$ o.l.max. $f(-1) = 2;$ na $(-\infty, 0)$ r. konkávna, na $(0, \infty)$ r. konvexná, i. b. $x = 0,$ asymptoty nem; 6b) $D(f) = (0, \infty),$ na $(0, e)$ a $(1, \infty)$ rastúca, na $(e, \infty),$ klesajúca, o.l.max. $f(e) = \frac{1}{e};$ na $(0, \sqrt{e^3})$ r. konkávna, na $(\sqrt{e^3}, \infty)$ r. konvexná, i. b. $x = \sqrt{e^3},$ asymptoty $x = 0, y = 0;$ 6c) $D(f) = R \setminus \{-1\},$ na $(-\infty, -2)$ a $(0, \infty)$ rastúca, na $(-2, -1)$ a $(-1, 0)$ klesajúca, o.l.min $f(0) = 0,$ o.l.max. $f(-2) = -4;$ na $(-\infty, -1)$ r. konkávna, na $(-1, \infty)$ r. konvexná, i. b. nemá, asymptoty $x = -1, y = x - 1;$ 6d) $D(f) = R,$ nepárna, na $(-\infty, -1)$ a $(1, \infty)$ klesajúca, na $(-1, 1),$ rastúca, o.l.min $f(-1) = -\frac{1}{2},$ o.l.max. $f(1) = \frac{1}{2};$ na $(-\infty, -\sqrt{3})$ a $(\sqrt{3}, \infty)$ r. konvexná, na $(-\sqrt{3}, \sqrt{3})$ r. konkávna, i. b. $x = \pm\sqrt{3},$ asymptota $y = 0;$ 6e) $D(f) = R \setminus \{-1, 1\},$ párna, na $(-\infty, -1)$ a $(-1, 0)$ klesajúca, na $(0, 1)$ a $(1, \infty)$ rastúca, o.l.min $f(0) = 1,$ na $(-\infty, -1)$ a $(1, \infty)$ r. konkávna, na $(-1, 1)$ r. konvexn, i. b. nem, asymptoty $y = 0, x = \pm 1;$ 6f) $D(f) = R \setminus \{-1\},$ na $(-\infty, -1)$ a $(-1, 0)$ klesajúca, na $(0, \infty)$ rastúca, o.l.min $f(0) = 1,$ na $(-\infty, -1)$ r. konkávna, na $(-1, \infty)$ r. konvexn, i. b. nem, asymptoty $x = -1;$ 6g) $D(f) = R,$ na $(-\infty, -1)$ a $(1, \infty)$ rastúca, na $(-1, 1)$ klesajúca, o.l.min $f(1) = 1 - \frac{\pi}{2},$ o.l.max $f(-1) = -1 + \frac{\pi}{2},$ na $(-\infty, 0)$ r. konkávna, na $(0, \infty)$ r. konvexná, i. b. $x = 0,$ asymptoty $y = x - \pi v \infty, y = x + \pi v - \infty;$ 6h) $D(f) = R,$ na $(-\infty, -1)$ rastúca, na $(1, \infty)$ klesajúca, o.l.max $f(-1) = e,$ na $(-\infty, 0)$ r. konkávna, na $(0, \infty)$ r. konvexná, i. b. $x = 0,$ asymptoty $y = 0 v \infty.$